

P. M.

Oikeudenkäynnit.

1) Huhtikuun 15 päivänä 1937 myönnetty "Sequestre" on väliaikainen toimenpide, joka sisältää Oikeuden julki-lausuman, että herra Quétin, obligationhaltijana, on oikeutettu saamaan OKO:n tarjoaman maksun kupongeistaan siitä huolimatta että hän varaa samalla itselleen mahdollisuuden myöhemmin vaatia lisämaksua kulta-arvon mukaan. Tämä asia tulee OKO:n valituksen johdosta esälle Apellioikeudessa helmikuun 15 päivänä, joten valituskirjelmän kaksoiskappale on hetimiten annettava vastapuolen asianajajan tiedoksi. Asianajaja Coulet:n laatimassa ja minun hyväksymässäni valituskirjelmässä huomautetaan pääasiallisesti vain liian lyhyestä tiedoksianto-ajasta, olihan päätös jo annettu kun asiakirjat saapuivat Suomeen, sekä eräästä muotovirheestä. Sitäpaitsi siinä esitetään, että näin monimutkaisessa ja tärkeässä asiassa ei tällaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin pitäisi ollenkaan ryhtyä, etenkin kun itse pääasia on alistettu tuomioistuimen ratkaistavaksi. Coulet arvelee ettei väliaikaista määräystä saada yksinomaan näillä perusteilla kumoetuksi, vaan että tuomarit tulevat tiedustelemaan myös itse pääasiaa. Coulet olikin jo ennen saapumistani Pariisiin laatinut ehdotuksen kultaklausulin tulkitsemista ja yleistä arvostelua koskevaksi kirjelmäksi. Kun "sequestre"-asian häviäminen kuitenkin ei merkitse asiallisesti mitään, mutta sitävastoin on pidettävä tärkeänä että juriidinen kannanotto OKO:n puolesta pääasiaan nähden tapahtuu mahdollisimman myöhään, koskei tiedetä, mitä argumenttejä poliittinen ja taloudellinen kehitys Ranskassa tulevaisuudessa voi tuoda muu-

kanaan, jätimme kaikki asialliset näkökohdat sikseen. "Sequestre"-asiassa annetaan päätös luultavasti jo helmikuun kuluessa.

2) Oikeudenkäynti "Quétin". Tämä herra vaatii 40 kuponkinsa lunastamista kulta-arvon mukaan. Asia on haastettu ensimmäisen asteen oikeuteen, "Ire Chambre du Tribunal Civil de la Seine", ja on merkitty oikeuden juttuluetteloon. Ranskan oikeudenkäyntimenetelmän mukaisesti asia otetaan vuorollaan suullisesti käsiteltäväksi. Säännöllisissä oloissa tämä pääkäsittely luultavasti tapahtuisi lokakuussa 1938, mutta poikkeuksellisen epävarma tilanne Ranskassa vaikuttaa myös tuomioistuinten toimintaan siten ettei varmuudella voida sanoa pitääkö mainittu laskelma paikkansa. Sitäpaitsi vastapuoli, jonka asiamies on eräs edustajakamarin jäsen, voi saada aikaan sen, että asiassa katsotaan piilevän "kansallinen intressi", jolloin se voidaan ottaa esille vuorostaan riippumatta. Missään tapauksessa ei kuitenkaan juttua ehditä käsitellä ennen heinäkuuta ja sen lykkäminen lokakuuhun tai vielä tuonnemmaksi on luultavaa. Pääkäsittelyn jälkeen annetaan Oikeuden päätös noin kahden viikon kuluessa. Ensimmäisestä oikeusasteesta voi valittaa Cour d'Appel'iin, missä asia viipyy ainakin yhden vuoden. Oikeuskysymykset voidaan vielä johtaa Cour de Cassation'iin, mikä tuottaa ainakin kahden vuoden lykkäyksen, mutta asiakysymyksiä ei silloin enää käsitellä ja tämä menettely on sekä erikoislaatuinen että kallis.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen ainoastaan jos ennen suullista pääkäsittelyä sitä vassidaan. Niin ei tässä asiassa vielä ole tapahtunut eikä pidetä todennäköisenä, että sellaista esitystä tehdäänkään tai että tuomioistuin sen hyväksyisi. Cour d'Appel'in tuomio on aina täytäntöönpanokelpoinen.

Ellei OKO:lla ole varoja Ranskassa ei tuomiolla ole mitään aineellista merkitystä, koska se ei ole Suomessa täytäntöönpanokelpoinen. OKO:n johtokunnan jäseniä ei voida (kuten esim. U.S.A:ssa) kiusata heidän saapuessaan Ranskaan. Suo-

men Valtiota takaajana ei myöskään voida tällaisen tuomion perusteella mitään vaatia.

3) Oikeudenkäynti "Maquenne" poikkeaa siinä suhteessa asiasta "Quétin" että siinä vaaditaan koko kysymyksessä olevien obligatioiden pääomamäärän maksamista. Tämä vaatimus perustuu siihen että OKO on laiminlyönyt korkonsa täydellisen suorittamisen ja että Ranskan lain mukaan jos velallinen on laiminlyönyt jonkun maksun tai osan siitä koko laina on langennut heti maksettavaksi.

Tämän asian kulkuun nähden ovat voimassa samat määräykset kuin asiassa "Quétin", mutta tietenkin se kaikissa oikeusasteissa tulee esille myöhemmin, koska se on myöhemmin pantu vireille.

Takavarikoimismahdollisuudet.

Takavarikko-toimenpiteelle asetetaan Ranskassa suunnilleen samat ehdot kuin Suomessa, mikä tässä tapauksessa siis merkitsee, että mikäli OKO:lla on omaisuutta Ranskassa voidaan se koska tahansa jonkun obligationhaltijan vaatimuksesta takavarikoida.

OKO:n asema Ranskan tuomioistuimissa.

V
Ranskalaisten lakimiesten mielestä (olin tilaisuudessa neuvottelemaan viiden eri juristin kanssa) on OKO:n asema oikeudellisesti toivoton. Tämä riippuu seuraavista seikoista:

1) Erikoislaililla, jonka ranskalaisia tuomioistuimia velvoittavasta luonteesta ei voi olla mitään epäilystä, tämän-
tapaisten ulkolaisten lainojen kultaklausulit on selitetty päteviksi. Mikäli vireillä olevat asiat on tuomittava Ranskan lain määräysten mukaan, ei siis kannata esittää yleisiä kultaklausulin kohtuuttomuutta, pätemättömyyttä eri maissa ja sen kykenemättömyyttä vastata sille ajateltua tarkoitusta koskevia näkökohtia.

2) Ranskan lain mukaan OKO:lla on forum Ranskassa.

3) Asian arvostelemista jonkun muun maan kuin Ranskan lainsäädännön määräysten mukaan ei pidetä Ranskassa mahdolli-

senä. Esitin hyvin seikkaperäisesti ja itsepintaisestikin että voitaisiin eräiden kansainvälisen yksityisoikeuden hyväksymien ja myös ranskalaisten tiedemiesten kannattamien periaatteiden mukaan vaatia, että tuomioistuin noudattaisi Suomen lakia (jota silloin tietenkin olisi ensin muutettava). Mutta kaikki viisi ranskalaista juristia pitivät tätä mahdottomana ja viittasivat paitsi yleisiin Ranskan oikeuden periaatteisiin myös lukuisiin ennakkotapauksiin.

Herra Coulet katsoi että ainoa argumentti kultamaksua vastaan, jonka hän ehkä voisi oikeudelle esittää olisi se, että kysymyksessä olevassa ranskalaisessa lainsäädännössä puhutaan kultafrangiasta, mutta obligatioissa ja kupongeissa vain Poincaré-frangiasta, joilla ei enää ollut täyttä kultaarvoa. Herra Coulet piti kuitenkin selviönä, ettei mikään tuomioistuin tulisi tällaista eroa hyväksymään.

Mitä tulevaisuuteen tulee, niin ei ainakaan henkilö, jonka kanssa keskustelin näistä asioista, pitänyt edes mahdollisenakaan että Ranskan lainsäädäntö luopuisi nykyisestä kannastaan ulkomaisissa lainoissa olevaan kultaklausuliin nähden. Ranskalaisilla on suuria ulkomaisia saatavia kullassa, mutta vain pieniä velkoja. Yleensä pidetään todennäköisenä että tullaan ryhtymään ankariin toimenpiteisiin niitä ulkomaalaisia velallisia vastaan, jotka laiminlyövät sitoumuksensa täyttämisen. Useassa eri yhteydessä totesin ranskalaisten mielipiteen tässä suhteessa hyvin kiihtyneeksi ja aivan yksipuoliseksi. Samaan suuntaan viittaa myös eräs Joseph Cailleaux -n senaatissa tekemä aloite, jonka mukaan velvollisuutensa laiminlyöneiltä valtioilta tai yhtiöiltä olisi kiellettävä kaikki uudet luotot.

Vaikka tehtäväni oli rajoitettu oikeudellisen tilanteen tutkimiseen en tietenkään voinut olla tekemättä myös asian käytännöllistä puolta koskevia havaintoja.

Obligatioidenhaltijain järjestöt.

Tärkein obligatioidenhaltijain edustaja on eräs jär-

jestö, jonka nimi on "Association National des Porteurs Français de Valeurs Mobilières", 22 Boulevard de Courcelles. Tämä järjestö valvoo kaikkia ranskalaisten obligationkaltaisia ulkomaisia saatavia. OKO:n lainaa vasten on muodostettu erikoisjaosto. Tämä "Association" on puolivirallinen Ranskan ulkoasiainministeriön ja kauppaministeriön elin. Sen toiminta ei tuota obligationien haltijoille mitään kustannuksia. "Association" on ilmeisesti "Maquenne"-asian takana.

Äsken ovat eräät yksityiset obligationien haltijat rekisteröittäneet erään yhdistyksen, "Comité de Défense des porteurs d'obligations de l'emprunt de la Banque Centrale des Caisses Rurales de Crédit de Finlande 5 % 1930", 211 rue du Faubourg Saint-Honoré, josta Pariisiin lähetystömme on ilmoittanut Ulkoasiainministeriöön. Tämän järjestön puheenjohtajana toimii joku entinen Ranskan Pankin tarkastaja, Collart-Hostingue. "Comité"n muodostaneista henkilöistä ja intresseistä ei minulle Pariisissa voitu antaa mitään tietoja.

"Association'in" takana on käytännöllisesti katsoen kaikki ranskalaiset obligationien haltijat ja Ranskan valtio. Lainaa välittäneet pankkilaitokset ovat sen kanssa yhteistyössä, mutta sekä Crédit Lyonnais'issa että Banque de Paris et des Pays-Bas'issa minulle vakuutettiin että nämä pankit OKO:n asiamiehinä eivät ota suoranaisesti osaa toimenpiteisiin OKO:ta ja Suomea vastaan.

Steen Frères & Cie joka on "Quétin"-asian takana, suhteista yllämainittuihin järjestöihin en päässyt selville.

Ilmistä on että mikäli halutaan neuvotella obligationien haltijain kanssa "Association" on ainoa heitä todellakin edustava elin. Jos päästään sopimukseen tämän järjestön kanssa ei "Comité" eikä Steen eikä kukaan muukaan voi enää saada mitään aikaan.

Yleinen tilanne

Ranskan yleinen mielipide on tässä asiassa meille hy-

H
O
L
M
A
A
K
O
2

vin epäedullinen. Eikä ole toiveita siitä että se yhtä vähän kuin lainsäädäntökään lähiaikoina muuttuisi. Kaikki henkilöt, joiden kanssa tulin kosketuksiin, pitivät OKO:n kieltäytymistä maksaa kullassa erinomaisen suurena yllätyksenä siihen nähden, että Suomea oli pidetty ehdottomasti valvollisuksiin täyttävänä maana ja että OKO:n ja Suomen Valtion ottama kanta oli riippunut ei kykenemättömyydestä suorittaa maksua kullassa vaan puuttavasta hyvästä tahdosta. Tyypillisenä yleiselle mielipiteelle pidän taatun Suomi-ystävän Coulet'in evästyksiä minulle ilmoittaa OKO:lle että hän koko sydämellään toivoo ja järjellään suosittelee juttujen sopimista. Hän piti omaa arvoaan alentavana puhua sellaista "juriidista pötyä", jonka hän olisi pakotettu esittämään oikeudessa. Mutta hän pelkäsi vielä enemmän niitä perusteluita, joilla tuomioistuimet tulisivat kanteet hyväksymään, koska ne varmasti tulisivat kirjoitetuiksi OKO:lle ja Suomelle hyvin nöyryyttävään ellei suorastaan loukkaavaan sävyyn.

Ranskalaiset obligatioidenhaltijat voivat siis nojautua sekä yleiseen mielipiteeseen että Ranskan lakiin, minkä lisäksi he ilmeisesti myös voivat luottaa valtiovallan tukeen ainakin niin pitkälti kunnes syntyy ristiriitaa joidenkuiden muiden ranskalaisten intressien kanssa. Heidän aseenaan on kauppa- ja rahapoliittisten toimenpiteiden ohella Suomen maineen mustaaminen.

Pariisissa ei pidetty luultavana että ranskalaiset ryhtyisivät oikeudenkäynteihin Suomessa. Tämä riippui toiselta puolelta siitä että Suomessa toimeenpantuja oikeudenkäyntejä lainmuutoksilla aina voitaisiin tehdä tyhjäksi ja toiselta puolen taas siitä, että kysymyksessä on pakko- ja kiristystoimenpiteet eikä uloshaut. Ranskalaiset oikeudenkäynnit eivät tähtää täytäntöönpanokelpoisen tuomion luomiseen vaan maaperän vakmistamiseen edulliselle sovinnolle.

Kaikille, jotka tapasin koetin vastapainona hyökkäyk-

sille Suomea ja OKO:ta vastaan esittää, että yleinen mielipide Suomessa on kyllästynyt ainaisiin frangilainan lisämaksuihin. Pidetään kohtuuttomana että Ranskassa kotimaisiin lainoihin nähden kultaklausuli julistetaan mitättömäksi, mutta ulkomaalaisilta vaaditaan maksua kulta-arvon mukaan. Sitäpaitsi alleviivasin Suomen riippumattomuutta Ranskan rahamarkkinoista, ja esitin valitteluni sen johdosta, että Ranskan vaikutusvalta on viime aikoina Suomessa niin heikentynyt, ettei ranskalaisten mielipiteisiin Suomessa enää kiinnitetä suurta arvoa.

Tietenkään en myöskään laiminlyönyt esittää oikeuskeinojen tehottomuutta siltä varalta ettei OKO eikä Suomen Valtio hyvällä suostuisi vaadittuihin suorituksiin.

Vastakkain ovat näin ollen ranskalaisten juriidinen ja heidän mielestään moraalinen oikeus sekä suomalaisten faktillinen mahdollisuus ja moraalinen oikeus kieltäytyä mak- samasta kulta-arvon mukaan. Toiselta puolen ovat vastakkain Suomen maine Ranskassa ja ehkä suomalaiset kauppaedutkin sekä Valtion talous. Kannattaako valtion suorittaa useampia miljonia Suomen kunnian ja viennin puolesta, on kysymys, jonka vastaus kai lopuksi riippuu siitä, minkä arvon antaa Ranska yleiselle mielipiteelle ja mitä etuja toivoo Ranskan-Suomen kauppa- ja rahataloussuhteiden voivan meille tulevaisuudessa tuoda.

Käytännölliset toimenpiteet.

Siinä tapauksessa että OKO ja/tai Valtio pitää sovinnon aikaansaamisen suotavana on "Association" ainoa järjestö, jonka kanssa kannattaa neuvotella. Tässä yhteydessä haluan mainita että Couture'n otaksuman mukaan suurin osa ulkona olevista obligatioista on vielä yleisön eikä finanssi-ryhmien käsissä.

Parooni de Watteville Crédit Lyonnais'ässa kehoitti minua asettumaan yhteyteen "Association" in kanssa, mutta Coulet piti tällaista askeletta epäviisaana, koska sitä voi-

taisiin pitää heikkouden merkkinä, ja minä yhdyin tähän mielipiteeseen. Sitävastoin ilmoitin sekä de Watteville'lle että Couture'lle käsitykseni olevan, että jos "Association" haluaa ryhtyä neuvotteluihin tämän järjestön edustajan tulisi lähteä Suomeen. Olen vakuutettu että nämä minun sanani ilmoitetaan "Association"ille.

Omana mielipiteenäni haluaisin esittää että tällaisten neuvottelujen onnistumisen edellytyksenä on: 1) kylmä suhtautuminen obligatioidenhaltijoihin sekä heidän järjestöihinsä ja edustajiinsa talvena ja keväänä 1938, 2) koko lainan irtisanominen toukokuun 15 päivänä 1938 maksettavaksi elokuun 15 päivänä 1938 ja 3) ryhtyminen todellisiin neuvotteluihin sovinnon aikaansaamiseksi esim. lokakuussa 1938, jolloin tilanne obligatioidenhaltijoille luultavasti on käynyt aika epämieluisaksi ja jolloin Quétinin oikeudenkäyntiä ehditään luultavasti vielä lykätä neuvottelujen vuoksi.

Käsitykseni on ettei kultakausulilainsäädännön aikaansaaminen Suomessa vaikuta ranskalaisiin, koska he ilmeisesti lähtevät siitä edellytyksestä että Suomen Valtiota ja OKO:ta vastaan ei Suomessa missään tapauksessa kannata ryhtyä toimenpiteisiin.

Helsingissä, tammikuun 25 päivänä 1938.

J.O.S.